

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI.

Ч. 201. Джерзі Сіті, Н. Дж., вівторок, 30-го серпня 1938.

No. 201. Jersey City, N. J., Tuesday, August 30, 1938.

VOL. XLVI

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТИВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ

Тел. „Свобода”: BErgen 4-9237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

ПЕРШИЙ СОЮЗОВИЙ ЗДВИГ У НЬО ЙОРКУ

НЬО ЙОРК. — Минулої неділі відбувся в Улмер Парку, в Брукліні, перший здвиг членства У. Н. Союзу. Людей на цей здвиг явилось поперх півтори тисячі. Відділи 361, 204, 130, 69, 210 взяли організовану участь, враз з прапорами, в союзному поході, який відбувся на площі парку. Були теж присутні члени відділів: 46, 66, 117, 184, 194, 215 і 397, а також чимало гостей.

Предсідник Союзного Комітету, п. Е. Ляхович, відкрив здвиг і пояснив, що його завданням є не лиш придбати фонди для комітету, але в першій мірі зробити перегляд союзних сил і приготувитися морально до тих завдань, які союзовці мусять виконати на ньюйорському ґрунті.

Хор укр. гр.-кат. церкви з сестрою сулиці, під проводом п. Т. Онуфрика, відспівав дуже гарно кілька українських пісень.

Головний предсідник У. Н. Союзу, п. М. Мурашко, виголосив в імені Союзу привіт і зазначив, що хоч членство У. Н. Союзу не охоплює ще, на жаль, цілої української еміграції в Америці, то, провівши, хто в Америці проявляє найбільш активність у громадянській роботі для добра загальної української ідеї побачимо, що всі активні елементи, це члени У. Н. Союзу. Найкращим доказом цього є те, що члени У. Н. Союзу складають з усіх найбільше жертв на Рідний Край.

Гол. рек. секретар, п. Д. Галич, виголосив довшу промову, в якій річево виказав, що У. Н. Союз це така інституція, до якої варт належати як з економічних так і національних оглядів. Притім він зазначив, що на загальне число українців на ньюйорському терені вони стоять під оглядом організування позаду деяких інших українських громад.

Другу головну промову, англійською мовою, виголосив адв. М. Пізнак. Він підкреслив, що У. Н. Союз не втручається в ніяку тісно-партійну політику, містить у собі членів різних національних поглядів і уявляє собою загальний переріз української еміграції в Америці. Він закликав молодь вступати в ряди У. Н. Союзу.

Гол. фін. секретар-касир, п. Р. Слободян, зложив привіт, у якому підкреслив, що У. Н. Союз стоїть на надзвичайно сильних фінансових основах і має далеко більше фінансове забезпечення, ніж цього вимагають федеральні й стейтові закони.

Гол. радний п. І. Гузар, зложив привіт від ньюйорської округи й побажав комітетові, всім відділам і членам У. Н. Союзу дальшої гарної праці для У. Н. Союзу і всієї української суспільності.

П. Вол. Душник, представник Комітету Національної Маніфестації в Нью Йорку, зясував у коротких словах ціль маніфестації й закликав приваних до участі в тій маніфестації. П. Юрій Коваль, голова спортової дружини У. Н. Союзу з округи Нью Йорк, заявив, що їх спортова дружина досягнула в останніх кількох тижнях чотири перемоги над іншими союзними дружинами і в той спосіб досягнула на сході чемпіонат. Він представив кількох членів цієї спортової дружини і закликав молодь вступати до неї.

Закриваючи свято, п. Е. Ляхович подякував членам головної екіпізації У. Н. Союзу, всім бесідникам, хором і їх диригентом, всім урядникам відділів, а також усім членам, членицям і гостям за участь і зазначив, що цей перший успішний здвиг буде заохотою для комітету в напрямі дальшої роботи, якої головною ціллю буде втягнути за всяку ціну нашу молодь у сліди батьків під оглядом народної роботи. Після того продовжувалася забава до пізньої ночі.

РУЗВЕЛТ ВІДКЛИКУЄТЬСЯ ДО ВИБОРЦІВ.

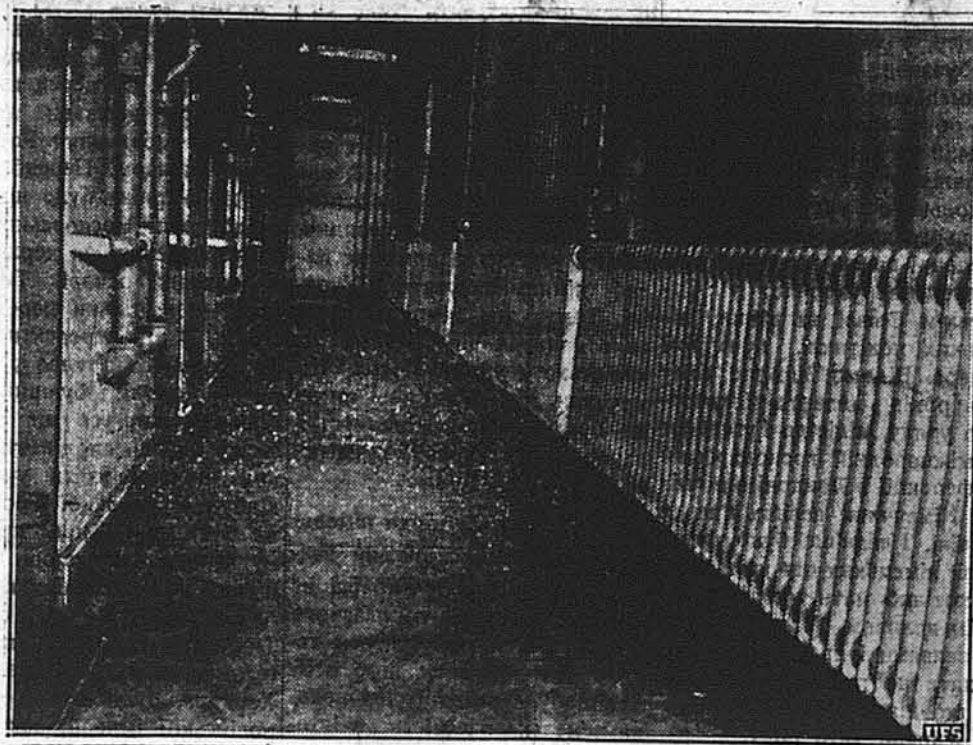
ГАЙД ПАРК (Нью Йорк). — Президент Рузвелт видав до членів Демократичної Партії в Савт Каролайні залик поперти при надходячих правиборах сенатора дотеперішнього губернатора Джанстона та повалити сенатора Елсона Сміта.

ГРІН ВИСТУПАЄ ЗНОВУ ПРОТИ ЛУІСА І РОБІТНИЧОЇ РАДИ.

АТЛАНТИК СІТІ (Нью Джерзі). — Вільям Грін предсідник Американської Федерації Праці, виступив з публичним закидом проти Джана Луїса, голови Комітету Промислової Організації, й Краєвої Ради Робітничих Відносин, називаючи угоду між вуглевими баронами в повіті Гарлан, Кентокі, й майнерською юнією доказом заговору нарушувати духа закону Вагнера.

АВТОМОБІЛЬНА ЮНІЯ ЗРИВАЄ З КОМІТЕТОМ. МИЛВОКІ (Висконсин). — Збори провідників місцевих відділів автомобільної юнії рішили не платити вкладок за членів до Комітету Промислової Організації.

Юнія має 46,000 членів, а кожний член платив до Комітету 5 центів на місяць.

СМЕРТЕЛЬНА ПАСТКА.

Коридор у повітій філадельфійській в'язниці в Говмзбургу, Па., де в келіях згинув 4 в'язні, коли до келій з зачиненими вікнами напущено з радіаторів, показаних на світліні, стільки пари, що людина не могла діткнутися крат келій голими руками. 19 сильніших в'язнів пережили пригоду. Поліція пізніше арештувала двох сторожів.

ДВІ ПРОГУЛКОВНИЦІ ПРИЗНАЛИСЯ ДО ВБИВСТВА.

Поліція в Фейрфілді, Лінойс, арештувала паню Джін Брукс, 23-літню жінку з Елизабеттауна, Тенесі, та 25-літню Бюлу Гонікот з Джанстон Сіті, Тенесі, котрі вибралися в мандрівку по краю і запрошені на ферму Філікса Шенова, 56-літнього фермера, вбили його, здається, в цілі грабіжу. Арештовані призналися, що стріляли до фермера, але кожна з них каже, що то друга віддала смертний вистріл.

КРИВІ ЗАВОРУШЕННЯ МІЖ СТУДЕНТАМИ ТА ШОФЕРАМИ В МЕКСИКУ.

Перед медичною школою університету в місті Мексико прийшло до бійки між студентами, шоферами таксівок і поліцією. Бійку почали студенти, котрі зажадали від університету продовження ваканцій, стали обкидати камінням таксівки. Бійка розпалилася скоро до того, що в ній уживаво революверів. Покалічено по-важно коло двадцять осіб.

ГРАБІЖНИЦЬКИЙ НАПАД НА ПІЛЬНИЙ ДОРОЗІ.

У Винниці, повіт Городок, коло Львова, в год. 9-тій ввечері вертався возом з поля господар І. Пилипів. Нараз напав на нього на пільний дорозі Осип Кіт з Вишени, задержав віз, побив Пилипова до безтями, а опісля забрав йому з кишені 50 зл., випрат коня з воза й відіхав ним до села.

ЗНЯЛИ КОРАБЕЛЬ ЗО СКЕЛЬ.

Двом портовим кораблям удалося зняти зо скелі в залив порту в Сан Хвані, Пуерто Ріко, бразильський шкільний корабель „Альміранте Сальда-ня”. Осів він був на скелі 25. липня. Як перші заходи зняти його зо скелі не повелися, всі моряки й ученики, що були на ньому, покинули корабель. Лише капітан лишився на ньому, щоб керувати рятуною акцією.

САБОТАЖ ХЛІБЗАГОТОВКИ.

„Известия” з 3 серпня ц. р. критикують комісаріят хлібзаготівель за зрив будівництва складів на збіжжя. Комісаріят поясняє такий стан браком будівельних матеріалів. Газета твердить, що за таким поясненням криється чистий саботаж. В Орджонікідзенському Краю були матеріали на місці, а складів не збудовано. Другою причиною такого стану є брак робітників. Газета дивується, що в краї не можна було знайти кількості робітників для праці категорично тої причини не відкидає. Бракує робітників (650) в Орджонікідзенському Краю, (2,500) в Краснодарському Краю, багато в Ростовській Області. Щодо ремонту старих складів, то газета стверджує, що в полудневій частині держави, тобто в Україні та на Кавказі, не відремонтовано 2,400 складів зо всіх 9,300.

(Интересно, чому саме бракує робітників! Насувається підозріння, що це повстало в наслідок значного зменшення кількості населення взагалі через большевицьку політику нищення людей. Щодо Кавказу, то нема нічого дивного, бож звідти десятками тисяч виселено і винищено козаків за опір проти колективізації).

ПОЛЬСЬКІ МОНАРХІСТИ.

Підчас довірочного зїзду в Ченстохові польські монархісти рішили видвинути князя Кенту як кандидата до польського престолу.

САМОГУБСТВО 15-ЛІТНЬОГО.

У Бисковиці, повіт Перемішль, учень 6-тої класи вселюдної школи в Бисковиці, 15-літній Едвард Зайончковскі, поклався на рейках перед приїздом особового поїзду. Колеса локотиву розчавили тіло хлопця. Причиною самогубства був страх хлопця перед карою за вибрики.

КУРС ВИМІНИ ЧУЖОЇ ВАЛЮТИ В МОСКВІ.

„Известия” з 1. 8. 38 подають такий курс розміни чужої валюти на московську: ам. долар 5.30, англ. фунт 26.06, 100 бельгів 89.69, 100 нім. марок 212.83, 100 гол. гульденів 290.99, 100 данських корон 116.33, 100 італійських лір 27.89, канад. долар 5.284, 100 латів 103.33, 100 літів 89.07, 100 норв. корон 130.96, 100 пол. злотих 99.73, 100 турецьких лір 420.47, 100 фін. марок 11.49, 100 фр. франків 14.63, 100 чеських корон 18.30, 100 шв. корон 134.35, 100 швайц. франків 121.42, 100 ест. корон 142.95, 100 япон. ен 152.01 карб.

(Цей курс виміни обов'язує лише чужинців, що приїждять до Советів. Але по ньому можна дуже легко підрахувати, що коштує життя в Советі. Нпр. чоботи коштують 250 карбованців. Можна перевести на чужу валюту і показати чужинцям, який рай панує в Советі).

НЕДОВІРЯЮТЬ СОВЕТСЬКИМ ГРОШАМ.

„Известия” з 2. 8. 38 подають таке з Кубані, станиці Ладозької: Давніше говорили козаки: „Не треба нам трудові, він і кільограма не потягне; розплачується з нами грішми”. А в 1937 році нізащо не можна було вговорити колезників працювати за гроші. Все одне твердили: „Ні, ви вже краще з правлінням колхозу договорируйтесь, йому платіть гроші і з ним розраховуйтесь. А нам нехай трудові нараховують. Так буде краще”.

„МУФЦЕ ТІЛЬКО ПО ПОЛЬСКУ”

Підчас повітового зїзду колезників у Швеції на Поморі ухвалили звернутися до всіх польських селян у повіті, щоб говорили всією по польськи. Польська преса пояснює, що таку ухвалу мусли прөголосяти, бо багато поляків розмовляють з німцями тільки по німецьки.

АНГЛІЯ ОСТЕРІГАЄ НІМЕЧЧИНУ ПРО МОЖЛИВІСТЬ ВІЙНИ

ЛОНДОН. — Джан Саймон, міністер скарбу, остеріг Нїмецчину в публичній промові, виголошеній у Шотляндії, в імені прем'єра Чемберлейна, що на випадок вибуху війни в середній Європі Англії може бути неможливо здержатися від участі у війні.

Зараз потім скликано на вівторок засідання британського кабінету міністрів, на котре з Берліну вїхав британський представник у Нїмецчині, Невіл Гендерсон.

НІМЕЦЬКА ПРЕСА ПРО ОСТОРОГУ САЙМОНА.

БЕРЛІН. — Нїмецький уряд іще не заявив становища до остороги англійського уряду, виголошеної сер Саймоном. Нїмецька преса старається зменшувати значиність остороги, кажучи, що вона не дає конструктивного причинку до розв'язки судетського питання.

Зате англійська преса представляє положення як дуже поважне.

СТАНОВИЩЕ ІТАЛІ ДО ОСТОРОГИ САЙМОНА.

РІМ. — Італійська преса привітала осторогу Саймона за її поміркованість. Добачує в ній полічник Франції.

БУРЛИВІ ПЕРЕГОВОРІ РОНСИМЕНА З ГЕНЛЯЙНОМ.

ПРАГА. — На виразне домагання Ронсимена, англійського посередника в чесько-нїмецькому спорі, Конрад Генляй, нацистичний лїдер, відкликав свої публичні виступи й відбув нові конференції з Ронсименом. Газети доносять, що ці конференції були бурливі.

ЗІЗД ЗАГРАНИЧНИХ НІМЦІВ.

ШТУТГАРТ (Нїмецчина. — На зїзд нїмців зпо-за Нїмецчини приїхало коло 5,000 делегатів з усіх частин світу. В імені Гітлера вїтав зїзд Рудольф Гес, кажучи у своїй промові, що нїмці поза Нїмецчиною не хочуть мішатися в справи інших держав, але інші держави не мають права мішатися в справи Нїмецчини.

КАТОЛИЦЬКІ ЕПІСКОПИ КРИТИКУЮТЬ РЕЛІГІЙНУ ПОЛІТИКУ НАЦИСТИЧНОГО УРЯДУ.

БЕРЛІН. — Збір католицьких єпископів видав до католиків пастирський лист, у котрім виступається гостро проти релігійної політики нацистичного уряду.

Пастирський лист був прочитаний у неділю в католицьких церквах. На зборах єпископів, на котрих рішено видати цей лист, не було єпископів з Австрії.

ЛЬОЯЛІСТИЧНИЙ КРУЖЛЯК ОБЕЗВЛАДНЕНО.

ГІБРАЛЬТАР. — Кілька воєнних кораблів повстанської фльоти наскочили в ночі в пролив Гібральтар на льоалістичний кружляк „Хосе Луїс Дїас”, що пробував пробитися з Гавру до Валенсії. По дво-годинній бою кружляк, сильно побитий бомбами, ледве приволоїкс до гібральтарського порту.

АНГЛІЙСЬКИЙ ТРАНСОКЕАННИЙ ЛІТАК РОЗЛОМАВСЯ НАДВОЄ.

ЛОНДОН. — Англійський літак „Албатрос”, збудований для транскеанної служби, відбув тут останочні пробні лети, а осівши на землю коло гангару, розломився надвоє. Жертв у людях не було.

ПАПА ПРО „РАСИЗМ”.

РІМ. — У своїй промові до групи членів Католицької Акції в Франції папа виступив проти думки, що, мовляв, питання „расизму” не належить до ділянки церкви. Він заявив, що власне такі питання належать до сфери релігії й філософії.

ПОЛЬСЬКА ПРЕСА ВЕДЕ КАМПАНІЮ ПРОТИ НІМЕЧЧИН.

ВАРШАВА. — Польська преса почала виступати проти Нїмецчини за спільну кампанію нацистів з Нїмецчини й нацистів з Польщі за скріндення своїх зв'язків.

Польські газети кажуть, що в нїмецькій армії створено спеціальний так званий поморський полк для тих нїмців, що втекли з Польщі, щоб не служити в польській війську. Газети нападають теж на Нїмецчину за те, що, мовляв, Нїмецчина висилає тепер у Східню Прусію велику масу амуніції. Газети остерігають Польщу, що вона може піти слїдами Австрії.

ПОМЕР РЕГЕНТ ТИБЕТУ.

ШАНГАЙ. — Чужинецькі місіонарі в Тибеті доносять про смерть регента, через котрого Далай Ляма, релігійний начальник Тибету, правив країною. Смерть регента прїспїшила боротьбу за політичний вплив у краю між земельними пїсїдачами та армією.

"SVOBODA" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1914 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Address: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЖОРСТОКІСТЬ У ВЯЗНИЦІ

3 Філадельфії, що по нашому значить з Міста Братньої Любові, прийшла вістка, що потрясла цілою Америкою: в непорозумінні між сторожами повітової в'язниці в тім місті та в'язнями за їжу в'язничні сторожі замкнули провідники страйку в одиночні клітки та напустили до них стільки тепла, що чотири з тих в'язнів від спеки померли, або вдушилися, або з муки поповнили самогубство.

Що це викаже слідство, що тепер ведеться в тій справі з кількох боків, не відомо, але вже ці факти, про які нема тепер ніякого сумніву, викликають широку товквування в пресі й на публичних зборах. Всі признають, що сталася подія, котра має велике публичне значіння.

Сталася без сумніву подія, якої багато людей в Америці не ждали. Таку подію вважалося можливою хіба в тюрмах большевицької "Чеки", або в польських тюрмах, або в тюрмах інших держав, що вживають тюремних жорстокостей для розправи з політичними противниками правлячої партії. Багатьом людям здається, що такі речі в Америці не можливі, бо тут, мовляв, за політику нікого до в'язниці не саджають, а обвинувачений і засуджений має гарантовані різні права.

Одначе хто робить такий висновок про американську в'язничну чи кримінальну систему, робить її на основі засад, згаданих у конституції або законах, а не на основі живих фактів життя. Конституція й закони, правда, гарні, людські. Та життєва дійсність часто йде з ними в розріз. Коли прирівняти американську карну й в'язничну систему з системами інших країн, то порівняння випаде не на користь Америки. Мало є країн, у котрих усе ще вдержується система вимушувати самопризнання підозрілих людей муками, які практикують в урядових американських поліції під назвою "торд дітрі". Мало є країн, у котрих так часто поповнюють "морди справедливості", як в Америці. Вистарчить прислухуватися до різних політиків, що вони говорять про поведінку поліції до підозрілих людей, щоб зрозуміти, що жорстокість, яку проявили сторожі в'язниці в Філадельфії, є зовсім природним впливом американських умовин.

Подія в філадельфійській в'язниці застала тепер навіть найконсервативніших людей, що завжди заявляються за те, що досі було, заговорити про потребу реформи. Навіть такий консервативний чоловік, як генерал Гю Джонсон, остерігає американське громадянство, що воно не може дозволити, щоб такі жорстокості діялися в Америці безкарно.

Громадянство повинно здержувати жорстокості людей від проявлень їхньої жорстокості, бо як громадянство цього не буде робити, то прояви жорстокості будуть множитися. Що нині діється у в'язниці, завтра може діятися в армії, позавтра в школах, і так далі. Жорстокі люди можуть дозволити собі нині проти в'язнів, завтра проти страйкуючих робітників, позавтра проти імігрантів, як зажадають симпатії для своїх братів у старому краю. Як жорстокості не здержувати, то вона стає систематичною, перемінюється в систему, а від системи вже ніхто не є певний і безпечний. Навіть той, що нині жорстокість управляє, завтра паде її жертвою.

УКРАЇНА ЯК „ГОСПОДАРСЬКА ПРОБЛЕМА“

Ворожа Україні пропаганда намагається довести, що, мовляв, цілий український рух — це „німецька“ або „польська“ інтрига. Москалі й поляки поділили ролі. Польська преса пише, що український рух залежить від Німеччини, а москалі („білі“ й „червоні“) б'ють проти України аж двома „козирами“: для них Україна це просто „німецько-польська вигадка“.

Тепер, у зв'язку з 20-літнім перебуванням австро-угорських та німецьких армій в Україні 1918 року, знов ведеться в російській та в польській пресі кампанія проти українського визвольного руху. Матеріал для цього дають також голоси німецької преси, що пише про повновладдя українців у Союзі Союзів та заяви німецьких політиків, приміром Гітлера. Відомо, що ще тому п'ять років делегат Гітлерового уряду, міністер Гугенберг на міжнародній господарській конференції в Лондоні вимагав для Німеччини певних прав в Україні. І пізніше було чути заяви німецьких діячів, що вони хотіли мати Україну під своїм впливом. У зв'язку з цими заявами і претензіями слід згадати не такі вже давні діла, що діялися в нашій славній Україні 1918 року.

Відомо, що центральні держави — Німеччина й Австро-Угорщина — після свого входу в Україну в лютому 1918 року, після заключення мирного договору з українським урядом у Бересті над Бугом. На цей мир з Україною в Берліні та в Відні дивилися тоді в першу чергу, як на справу господарську. Для війська та людності цих держав потрібне було збіжжя. Це збіжжя австрійці та німці сподівалися дістати з України. 3. квітня 1918 р. австрійський міністер закордонних справ, Чернін, писав до австро-угорського посла в Києві, Форґача: „Якщо до нового врожаю не будуть прислані до нас найменше 50 тисяч вагонів (збіжжя), то катастрофа буде неминуча“. Німецький діяч Білов писав 20. березня 1918 р. до берлінського міністерства закордонних справ таке про завдання Німеччини в Україні.

„Одержати збіжжя не можна буде без воєнного вмішування з нашого боку. Якщо не можна інакше, то ми повинні взяти силою, те, що нам конче потрібне для життя і боротьби“.

З таким „збіжжєвим“ наміром прийшло військо центральних держав в Україну. Розуміється, в цих обставинах Німеччина й Австро-Угорщина не могли співчувати тим силам, що хотіли змістити українську республіку. Міністер Української Народної Республіки, О. Жуківський, виробив на весні 1918 року проект регулярної української армії, що мала на початку складатися з восьми корпусів. Очевидно, сильна українська армія не давала німцям панувати в Україні. Тому то німці рішучо спротивилися цим планам українського уряду. Посол Німеччини, Мумм, у Києві писав до берлінського міністерства закордонних справ 24. квітня 1918 р.:

„До того часу, поки німецьке й австрійське військо знаходиться в країні, Україна не повинна мати свого власного війська“. Той самий Мумм також ставив вимогу, щоб в Україні була недоторкана велика земельна власність „в інтересі піднесення експортних можливостей сільського господарства“.

З урядом української республіки Австрія та Німеччина договорилися не могли. Уряд Української Центральної Ради ніяк не міг погодитися з тим, щоб віддати російсько-польським панам назад землю, що була розділена між селянством згідно з законом Центральної Ради. Також не сумнівалися німці й австрійці, що провідники Української Центральної Ради, як патріоти України, будуть усіма силами домагатися, щоб визволити свій наріз від опіки центральних держав.

Німцям треба було мати в Україні слабкий уряд, що не мав би коріння в народі. Такий уряд, що страху перед народним повстанням, слухатиме чужої сили і свою долю навіки зв'яже з чужою волею. Так дійшло 29. квітня 1918 року до

утворення уряду Скоропадського. Поставивши на чолі „української держави“ Павла Скоропадського, німецькі генерали й дипломати думали цим своїм кроком не тільки забезпечити військово-центральної держави збіжжям, але ставили собі ширші політичні плани, що йшли рішучо проти ідеї самостійної України. Незабаром після гетьманського перевороту начальник австрійського генерального штабу, Арц, писав до віденського міністерства закордонних справ про німецькі плани щодо України:

„Федеративна Росія під німецьким впливом, на мою думку, є та мета, до якої прагнуть німці ще перед тим, коли могутні держави антанті дібуться об'єднання Росії під своїм впливом. Передбачається, що Україна буде прилучена до трійки московського царя як федеративна держава на монархічній основі. Гетьманство — це тільки перехідова стадія. В цій перспективі особа гетьмана виступає у виразнішому світлі: бувший флігель-ад'ютант, усе ще вірний своєму цареві, сподівається таким шляхом взяти участь у відбудові царської Росії. Може бути, що німцям при цьому вижитиме старий традиційний поділ України по обох боках Дніпра на дві області. Тимчасом як східна Україна з гетьманством, перенесеним до Харкова, буде прилучена до російської імперії, західна У-

країна, з її переважно польськими землевласниками і великими маєтностями, перейде до Польщі, який буде цим давній давно бажаний вихід до моря, закритий з півночі Німеччиною“.

Німеччина 1918 року все зробила для того, щоб Україна не встоялась як незалежна держава. Скоропадський за згодою німців проголосив „федеративну“ Україну з Москвищиною в листопаді 1918 р. Чи відмовилася теперішня Німеччина від своїх мрій — утворення союзу з відновленою царською Росією? Чи дивна приязнь між Польщею та Німеччиною не має на увазі виконати давній план, про який писав австрієць Арц: дати Польщі вихід до Чорного моря через Україну, щоб Польща помиралася легше з утратою свого коридору над морем Балтійським?

Будучність дасть на це відповідь. Дотеперішня німецька політика не була прихильна до державної незалежності України. Також і тепер німецькі впливові чинники вважають Україну за проблему господарську, отже трактують її як можливу колонію, з якою політично не слід чиститися. Історія покаже, в чім німці помиляються. А щоб це було так, як ми хочемо, треба гартувати власну силу нашої нації.

K. I.

„ВОЗРОЖДЕНІЕ“ ПРО ПОЛОЖЕННЯ НА ДАЛЕКОМУ СХОДІ ТА ВНУТРІШНІ КОЛОТНІ В МОСКВІ

„Возрожденіе“ з 12. 8. 38, яке звичайно є добре поінформоване про внутро-советський стан, пише: Генрик Любков, генерал-губернатор Далекého Сходу, ставленник Ежова, втік до Японії. Це використав Блюхер для підкріплення своєї позиції в Сталіна. Тепер стоять проти себе Ежов і Блюхер, а по середині Сталін, що вичікує, чий бік, щоб опісля слабшого добити до кінця. Про кінець Блюхера вже нераз говорилось, і не без підстави, але Блюхер усе якось викручувався, бо є щось таке, що дозволяє йому натискати на Сталіна.

Крім тих трьох чинників іще

грає в Советах роллю капіталістичне оточення, з яким веде безнастанну війну комінтерн. Дух війни опанував Совети і тепер, чи вони хотять, чи ні, той дух веде їх до війни. Воєнні підготування на Далекому Сході та вічне погрожування Японії літаками і повстаннями мусять раз вилитися в щось конкретне, у відповідь Японії, щоб раз позбутися тих загроз. Москва розраховувала на внутрішній розклад Японії, її ослаблення у війні з Китаєм та внутрішній розклад в Італії й Німеччині. Все йшло про те, хто довше витримає. Якнебудь рішальна перемога комінтерновської рево-

О. Луговий.

Автор оповідає за собою всі права.

ЗА УКРАЇНУ

(ВІРА БАБЕНКО)

Повість із часів революції і повстанської війни
у Великій Україні. (В двох частинах).

Частина друга

63)

Брегман прочитав: „Секретно. Уповноваженому Чрезвычайної Комісії катеринославської губернії, товаришеві Бреганові. Всіми мірами від арештованих бандитів добути необхідні відомості. Засобів не жалувати. Галієву гарантувати життя й видати до шість тисяч рублів золотом з правом виїзду за границі Советських Республік. Вірі Бабенко пропонувати до десяти тисяч рублів і право вільного виїзду за кордон, з умовою: 1. що вони видадуть усі плани і ватажків бандитських відділів і штабів; 2. піднішуть покаянню заяву й будуть прохати прощення своїх злочинів перед советською владою. У випадку успіху організувати прилюдний суд і скликати на нього представників від кожного села.“ Предсідник Всеросійської Чрезвычайної Комісії Фелікс Держинський“.

Расса зніяковів.

— Погано... Я, знаєте, після до неї вєнерію... А може вона й признається...

— Є над чим жалкувати, — зловисто засміявся Брегман. — Вилікується... На ту ціль додам їй тисячу з наших секретних фондів. Ану, кидьте

їх: закінчимо або так, або інакше. Держинський відкладає не любити... —

— Добре... згодився Расса. — Товариш Верьовкін! Привіт суди бандитів! — наказав комусь за дверима. — Ми вже розстріляли з пів сотні бандитів з місцевих банд. Зіставили в живих лише цих двох — похвалився Жидківському.

Верьовкін впровадив Галієву й Віру. На них страшно було дивитися. Змучені, з синіми обличчями, руки звисали наче неживі, з повикривленими з суглобів напхленими пальцями. Терпіли страшні муки, та проте держалися відважно і спокійно, наскільки могли. Рішили перетерпіти всі муки до кінця, а нікого не зрадити. Віра лише обвела зором по чекістам і втупила очі в Жидківського. Той не витримав її зору — відвернувся. Силуючи себе, дівчина вимовила головно, вложивши у це одне слово всю пережиту муку й свою погорду:

— Зрадник!

Але ті люди не знали, що таке погорда, бо самі гордості не мали. Расса засміявся на її оклик і втішно викрикнув:

— О, як швидко пізнала! Чи й тепер будеш відмовлятися, що ти не була вислана делегаткою до Петлюри?

— Так, була вислана, і знала, що мене жде, коли попаду у ваші катівські руки. Та не допускала ніколи, що большевицька Москва має в українському уряді свого шпигуна, українця-зрадника! — з людською силою випалила дівчина.

— А ти не така вже змучена, як виглядаєш — посміхався Расса. — Товариш Жидківський не шпигун, а ідейний комуніст, що служить працуючому народові й його владі! — боронив він Жидківського. Та сам Жидківський не боронився. У ньому прокинулася мабуть совість, коли побачив цих двох покараних з його вини, але непереможених. Сів, спустивши голову, щоб ні на кого не дивитися, і не брав ніякої участі в тому, що надходило... На нього ні Брегман ні Расса й не звертали уваги. Для них він уже зробив потрібне і міг собі навіть забратися. Расса говорив далі до арештованих:

— Ми покинули вас, щоб повідомити про ласку до вас советської влади. Ви нещадливі для нас тепер. Розкажіть нам усе, що вам відомо, допоможете своїми вказівками звільнювати банди Чорного, Запінського, — ну, взагалі всіх, що вам відомі, піднішть покаянню заяву і не тільки, що будете вільні, але одержите від советської влади по кілька тисяч золотом, вас вилікує й вишлють за кордон... Дістанете від п'яти до десяти тисяч кожне в золоті... Ну?...

— Ми готові на смерть! — твердо вимовив Галієв. — Погинемо ми, буде жити Україна!

— Ох, то ви так? — розлютився раптово Расса. Кинувся до Галієва, але його здержав Брегман.

— Заспокойтеся, товаришу, я поговорю з доктором. Ми з ним давні знайомі. — Він відвів Расса на бік, а сам підійшов до Галієва.

— Бачите, у яких обставинах ми зустрілися, докторе. І ми будемо Україну... А держава всеж важливіша, ніж система влади — почав вмовляти доктора. — Правда, тепер летить багато крові, та ми робимо це з необхідності... Думаю, що порозуміємося з вами; між давніми приятелі. — При цих словах подав Галієву руку.

Галієв не поворушився. Одначе Брегман не обравився й продовжував:

— Ви же гніваєтеся, докторе? Пльоньте! Працюйте разом з нами. Чи пристає вам, докторові і старій людині, тягтися за якимись бандитами? Нам потрібне ваше знання злібного доктора. Адже я пригадую собі, що ви нераз лікували мене, давали безплатно ліки... І я раджу вам з такою широтою відношення надуматися. Ви чули, що сказав товариш Расса. Гарантуємо життя, вилікуємо і дамо добру нагороду обом. Це розпорядження самого товариша Держинського... А ні — бандитів вилікуємо і без вашої допомоги, але всеодно вимуємо знання і від вас, хочби й найжорстокішими засобами... Відповідайте!

Галієв не відзивався.

— Прошу вас відповідати! — тріпотів терпеще Брегман. — Я хотів би розійтися з вами по приятельськи, але знайте, що за ідею я готов на все, навіть на рідного батька... Ну, скажіть, годиться? —

Галієв мовчав.

— Та говоріть же, чорт вас побрав би! — вибухнув Брегман. — Ну, ти! — звернувся до стоячої рядом Віри.

Мовчанка була відповіддю. До них підійшов Жидківський, певно також умовляти. Лиш відкрив був рот, як Віра крикнула:

— Ні слова, зраднику! Ми волеємо говорити і з найлютішими ворогами, а не з своїми підлими зрадниками.

Жидківський іще більше похнюпився, відійшов і сів на своє місце. Більше не мішався.

— А, що там короводитися з ними! — подражняв викрикнув Расса. — Гей! Сюди!

В кімнату вбігли два чекісти. — А привітайте по пана доктора до стола — розпорядився. — Поговоримо з ним по нашімому...

Чекісти схопили доктора й потягнули до стола. В останню один штовхнув Віру. Вона впала. Своїми силами піднятися не могла. Чи то вдаривши головою об асфальт, чи з болю і перемучення — змиліла. Ніхто й не звернув на неї уваги.

Руки Галієва міцно скрутили за стовпом. До нього знов підскочив Брегман.

— Ну, тепер кажіть, де ваші бандитські штаби? Не відповідаєш? — підскочив ближче і від вас, хочби й найжорстокішими засобами... Відповідайте!

Галієв пльонув йому в обличчя. — Це тобі моя відпо-

відь. — Ах, ти!... — розлютився жид. Вихопив револьвер і вистрілював. — Тепер будеш відповідати?

— За мене відповість наріз і тяжка та болочка буде та відповідь. Ріж! Стріляй! — наче погрожував доктор своїм катом.

— А, ти ще погрожуєш! — підскочив озвірілий Расса, що приглядався і набрав лютости. — На ж тобі! На! на! — вистрілював кілька разів. Галієв застогнав і без життя повис на стовпі. Брегман вистрілював і собі і ще прискочив до неживого.

— Будеш тепер говорити? — кричав божевільно. — Будеш?... — Не тямлячи себе, почав бити по голові привязаного ручкою револьвера.

— Та ж він уже неживий! — сказав, приглянувшись до трупа, чекіст.

— Не вже здох? — підскочив знов Расса. Оглянувшись, повторив сердито: — Здох! Не поведе... Ану, давайте сюди бандитку...

— Змиліла — зголосив другий чекіст.

— Облоти водою... Прочуняється!

Чекіст приніс відро брудної води й вилив на Віру. Вона прочуняла й слабо застогнала.

— Шож ми з нею робити меймо? Цьому смерті прийшла легко — кинув головою на трупа Галієва Брегман.

Расса велів принести окріп. Верьовкін приніс казан. Віру підняли з долівки.

— Ну, тепер за тобою черга... Чи може хочеш іти в слід за доктором? — підступив до неї Брегман.

Віра нічого не відповіла.

люції денебуду у світі скріпила би позиції Москви, але такої перемоги нема. Це знає Блюхер, бо він найближче стоїть до війни. Війна це його рятуюнок перед кулею якогонебудь чекіста. Тому він добився в Сталіна дозволу зайняти воєнними силами кілька горбків коло японської границі, щоб, мовляв, спробувати, чи Японія ще міцна. Сталін і Литвінов погодились на те, хоч знали, що обсадження військом смуги, яка 70 літ обходилася без того, викличе реакцію Японії, тому, що гармати на тих горбах загрожують і японський порт Юкі в північній Корей та залізничну дорогу здовж пограничної ріки Тумень, що зв'язує ближче Японію з Манчурою. Японці за протестували усно в Москві та чинно на місці і вигнали москалів із зайнятої території. Сталін настрашався, що може повстати війна. У випадку програти полетів би він сам, а у випадку виграти знищив би його Блюхер. Ежов висилає на Далекий Схід чекістів, мовляв, для слідства в справі втеклого до Японії Люшкова та його штабових співробітників, а в дійсності, щоб ті зайняли відповідні позиції. Бо по втечі Люшкова Далекий Схід опинився цілком у руках Блюхера без ніякої контролю з боку Ежова. Блюхер використав ситуацію і без дозволу Ежова підготувався до війни. Військо стало за нього і проти чекістів. У той час утік до Манчука ще один чекіст, начальник воєнної місії в Монголії, що стоїть під протекторатом Москви. Це дало Блюхерові ще один аргумент у руки, що советська влада на Далекому Сході розкладається і що лише він і його армія творять там реальну силу. Спроба Блюхера вдалася. Армія за нього, Японія показала міцною, апарат Москви розкладається, отже тепер лише в його руках лежить доля Москви. Це знає і Сталін і це, як подають деякі пресові агенції, було причиною скликання Верховної Ради СССР, щоб туди заманити і Блюхера. З західної Європи повідомили Сталіна, що скораліквідація конфлікту на Далекому Сході відбулася без погано на стані комуністичної акції в Європі. Тому й на декілька днів продовжено. Сподіваються, що в осені приїде до зміни політики Англії, а тоді все піде іншими шляхами.

Расса дав знак і Верьовкін з кругим чекістом зашпалі руки в окріп. Віра застогнала крізь стиснені зуби. А чекісти навалилися на неї. Ждали на знак свого команданта.

— Досить! Таки припекло! — зрадів Брегман. Чекісти підвели її. Руки дівчини зовсім обварилися. Зо шкільки майже по лікті утворилися два міхури. Один з чекістів відвернувся. Жидківський глянув і, скривившись, відвернувся також. Може соромився зради, а може каявся...

До дівчини знов причепились два з розпитями. Тільки вона говорила вже не могла. Півпритомна тихо зойкала. Коли пустили її чекісти, вона упала. Навіть Расса сказав залишити її, бо відбиту з неї зізнання буде тяжко, або пристріляти. Але жид не здавався.

— Для комуніста нема ні тяжкої справи, ні легкої. Є справа, яку треба зробити — відповідь подражено. Далі наказав дівчину підвести над плитою.

Чекісти виконали наказ. Заволокли Віру на плиту, на шнур загнули петлю й підняли так, що ноги дівчини опиралися на плиту. Тоді Брегман наказав пустити в плиту електричну струму. Плита скоро нагрівалася. А кат усе скакав довкола дівчини і вимагав зізнань...

(Далі буде).

Багатство.

Поет: Шож, ціле мое багатство це мій талант! Фінансист: Шож, бідити не треба соромитися.

3 ДНЯ

ПРОПОРЦІЯ

Слово „пропорція”, як це пояснює „Українська Загальна Енциклопедія”, значить — домірність; правильне відношення частин якоїсь цілості. „Пропорційно збудоване обличчя” значить, що обличчя має очі, ніс, уста, чоло ні більші, ні менші, тільки такі, які потрібні; а також вони розміщені у властивих місцях. Те саме можна сказати про цілу будову людського тіла, і це буде значить, що всі частини тіла мають належну величину і належне розміщення.

Пропорцію можна здибати в усіх предметах: у будинках, у всіх мистецьких творах, а далі в статтях, наукових працях, у нашій щоденній поведінці, в пошани супроти осіб і т. п. Нема такої річі, матеріальної чи подуманої, в якій пропорція не гралаб якоїсь ролі.

ВАГА ПРОПОРЦІЇ

Пропорція, себто правильне відношення поодиноких частин до цілості даної річі, чи якогось поняття відіграє величезну роль. Не всі здатні собі справу з тої ролі. Деякі люди мають вроджений зміст пропорції і вони не раз інстинктивно примінюють її в щоденному житті. Ті особи, що не мають ні вродженого змісту пропорції, ні не освідомлені в тім питанні на кожному кроці поповнюють неприємні, а не раз фатальні помилки.

Щоб як слід собі усвідомити вагу пропорції, візьмим як приклад людське обличчя. Ми знаємо, що є гарні обличчя і погані. Чому якесь обличчя погане? Ми думаємо звичайно, що тому, що воно має погані ніс, погані очі, погане чоло, погані лінії. Та фактично воно інше. Дане обличчя є тому погане, що ніс, уста, очі, чоло і т. п. не є пропорційно збудовані; себто вони в порівнянні до цілого обличчя є або замалі, або завеликі. А також вони не є усталені на належних місцях. Якийсь ніс може бути „обридливий”, на однім обличчі, а міг би бути дуже гарний на іншому обличчі. Даний ніс може мати красиві риси і може бути точнісінько такий самий, як на обличчі грецького божка-красуни Аполлона. Але що з того, коли той ніс до даного обличчя завеликий. Тому, що він завеликий, він „обридливий”, він „поганий”, він „шпетить” ціле обличчя.

Те саме з іншими частинами на обличчі. Коли завеликі, або замалі, а також коли не поставлені на належних місцях, себто, коли вони не є пропорційно до цілого обличчя — вони є „погані” і роблять поганим те обличчя.

ПРОПОРЦІЯ В ПОДУМАНИХ РІЧАХ

Та не лише в матеріальних речах діється це, але також як було зазначено, і в подуманих. Також у наших почуваннях, у наших смутку, нашій радості, нашій захопленні мусить бути пропорція. Ми мусимо добре дивитися за тим, чи часом надто багато уваги не присвячуємо дрібним речам, а замало важним. Мусимо дивитися, щоб дрібниці не викликували в нас занадто великого смутку, чи радості, бо через те терпіють великі речі.

А що мистецтво є дзеркалом наших почувань, то також добрі мистці, поети, письменники, малюрі, музики, різьбари і т. д. вистерігаються, щоб занадто великої уваги не присвячували дрібним, плитким, дешевим почуванням, а занедабували глибокі.

Пропорцію треба задержувати також у всяких дописах і

статтях. Дописувач мусить добре дивитися, котрі події важніші, а котрі менше важні. Він не повинен розмазуватися над дрібницями, а лиш кількома словами згадувати те, що найважливіше.

ПРОПОРЦІЯ В ПОЛІТИЦІ

Не всі журналісти є політиками, навіть коли про політику пишуть довгі статті. Бо в політиці пропорція також дуже важна річ. В політиці не вільно перецінювати, чи недоцінювати певних подій, сил чи течій. Все мусить стояти на належному місці, в належній пропорції. Політик, який не вміє знайти цієї пропорції, не є політиком.

Добрий журналіст, що пише про політику, повинен також ту пропорцію віднаходити. Але він не може це мусить робити. Бо його завдання є з даної події зробити добру статтю. Коли, наприклад, Мусоліні поїде до Франції, чи Гітлер до Італії, чи англійський король до Франції, журналіст має це вірно передати і гарними, барвистими красками описати подію. Але який вплив має ця подія в міжнародній політичній констеляції, в котрій бік вона заважить, як її цілі — коротко, яка її пропорція до цілості міжнародної політичної констеляції, це журналіст не може мусить знати. Певно, що булоб краще, якби він знав. Але коли не знає, то треба йому вибачити. Політичних висновків такого журналіста, просто не можна брати занадто серйозно. Факти, які він подає, такі треба брати під увагу. Але пропорційну вагу і їх розміщення — треба підшукувати собі самому.

ЖЕРТВИ НА УКРАЇНСЬКУ УЧАСТЬ У СВІТОВІЙ ВИСТАВІ

Дальші жертви на участь української імміграції у Світовій Виставі в Нью Йорку в 1939 році зложили:

Товариство Любова, від. 9 У. Р. Союзу, С. Брукліна, Н. Р.	\$25.00
Евген Команішин, Шікаго, Іл.	2.00
Н. Семотюк, Мінеаполіс, Мінн.	5.00
Українська католицька церква св. Михайла, Гартфорд, Конн.	30.00
Братство св. Петра й Павла, від. 274 У. Н. С., Іонгстона, О.	10.00
Члени від. 274 зложили: А. Колішак, о. С. Мусійчук, М. Кік-тан (стар.), С. Цицик, Н. Федина, Н. Павличко, Я. Петриченко, С. Середницький, О. Боберський, І. Когут, Л. Максимчик, П. Лерко по \$1; Ева Юшак, І. Яким, В. Сенчак, М. Ганкевич, М. Мирдик, М. Волошак по 50 ц.; І. Кіт 25 ц. Разом	15.25
Товариство Любова, від. 298 У. Н. С., Бронкс, Н. Р.	10.00
Члени цього від. зложили: Р. Сидор, М. Федосик, В. Швед по \$2; В. Морозович, П. Тихманович, М. Рymar по \$1. Разом	9.00
Український Клуб, Форд Сіті, Па.	10.00
Братство св. Димитрія, від. 32 Провідіяна, Брукліна, Н. Р.	35.00
Члени цього братства зложили: І. Стахів, К. Возня по \$1; М. Заверуха, Г. Бурбуляк, Ю. Саламій, Т. Сорока, Д. Кмита, І. Куликович, Д. Тихий, В. Савицький, А. Ярема по 50 ц.; А. Тижник, Т. Мудрик, В. Шеремета, А. Денга, Д. Скішко, Л. Масник і А. Гавришко по 25 ц. Разом	8.50
Члени від. 188 У. Н. С. Дургемил, Н. Р., зложили: І. Бандровський, Л. Бандровська, В. Чайковський, Е. Чайковська, П. Крохмалюк, Р. Сохан, Ю. Трач, Т. Харітон по \$1; М. Харітон, З. Палівода по 50 ц. Разом	9.00
Усіх жертв досі зібрано	\$2,077.27

Дальші жертви просимо слати на адресу:

P. O. Box 1014 Church Street Annex,
New York, N. Y.

Чеки й грошеві перекази треба виписувати на імя:
Nicholas Muraszko,
Treasurer.

АРЕШТОВАНІ СТОРОЖІ

Наліво 53-літній Алфред Бров, направо 38-літній Френсіс Смит — сторожі філадельфійської повітової в'язниці в Говмзбургу, котрих арештовано в зв'язку зі смертю 4 в'язнів у тій в'язниці. Урядники поліції порівнюють в'язницю з ославленою „чорною дірою в Калькуті”.

3 РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

КЛІВЛЕНД, О.

Організаційні збори.

Як було проголошено в „Свободі”, всі дорослі члениці з жіночих відділів 112, 260 і 358 мали вийти 31 липня ц. р. на організаційні збори. Хоч не всі прибули так, як було заряджено, то завдяки проголошенню о. Меренкова прийшли також члениці інших відділів, у першій мірі 102 відділу враз з своїми урядниками, отже ціла зала була виповнена членами У. Н. Союзу.

Касієрка 112 відділу, пані Різун, відкрила збори і поклала на бесідника організатора п. В. Загаєвича, який у своїй односторонній промові з'ясував причини, які здержують нашу молодь від вступання до У. Н. Союзу, а вслід за тим подав ради, як ті причини усунути. Бесідник також висловив, скільки добродійств зробив У. Н. Союз своїм членам упродовж 44 літ. У. Н. Союз підносить нас не тільки матеріально, але й духово. Далі бесідник порівнював чужі грамоти з грамотами У. Н. Союзу і фактами вказував, що грамоти Союзу є найкращі. Союз дає підмоги своїм членам на випадок хвороби, а також на випадок невиліковності. Ці добродійства У. Н. Союз може давати тільки тому, що головний уряд У. Н. Союзу, а також секретарі по місцях працюють для Союзу за мінімальну нагороду. Як виказують звіти двох найбільших американських аскураційних компаній, вони витратили на оплату директорів і персоналу: одна 14 і пів мільона, а друга 16 і пів мільона доларів. Далі бесідник пояснив присутнім, що українці

в Клівленді платять річно до У. Н. Союзу коло \$30,000, у той час, коли чужим аскураційним компаніям вони платять коло пів мільона доларів. Подаючи ці числа, бесідник запитував, чи українці, платячи цю велику суму чужим компаніям, дістають за це від них якунебудь винагороду, крім тої, що зазначена в грамотах. А У. Н. Союз тільки недавно виплатив \$1,000 на українську частину в культурнім городі в Клівленді.

Накінці бесідник закликав, щоб українці в Клівленді постаралися про це, щоб у найкоротшому часі вписати 10,000 молодих членів до такої корисної організації, якою є У. Н. Союз. А тоді ми значно більшу дивиденду будемо могли одержати від У. Н. Союзу.

Після цього забирає голос секр. 102 від., П. Бусько, і вповні піддержує слова п. Загаєвича. Касієр тогож відділу, П. Дорош, заявив, що шкода, що п. Загаєвич уже давніше не займався організуванням членів для всіх відділів У. Н. Союзу. Далі йшла дискусія над злукою. Згодою Братств з У. Н. Союзом і всі з тою злукою зовсім погоджувалися. Накінці забрала слово п. Різун і сказала, що жінки будуть працювати над тим, щоб їх діти були вписані до такої доброї організації, якою є У. Н. Союз.

За Союзів збори; Катерина Габрієвська, Домініка Романович, секретарки.

БРИДЖПОРТ, ПА.

Надзвичайні збори 383 від. У. Н. С.

Дня 21. серпня ц. р. відбулися надзвичайні збори бр. св. Петра і Павла, від. 383 У. Н. С. в Бриджпорті, в справі злуки У. Н. Союзу з Згодою

Братств. Збори відкрив І. Грудзінський, а прибув на них також головний радний У. Н. С. з Філадельфії, п. С. Слободян. Предсідник представив зібраним головному радному, який пояснив цілі злуки. Потім п. Слободян відповідав на запити, а накінці переведено голосування, яке виказало, що всі присутні є за злуку.

Далі п. Слободян говорив про організування членів до У. Н. Союзу і напоямав присутніх, щоб вистерігалися чужих агентів, які вештаються поміж наших людей, баламутять їх та притягають їх до своїх організацій. Він також пригадав, що тепер, на цей жовтень, припадає 10-літня річниця оснування того відділу і було би пожаданим відсвяткувати ювілей та при тій нагоді приєднати нових членів. У тій цілі вибрано комітет, який має зайнятися підготуванням ювілею. До комітету ввійшли: І. Грудзінський, Ю. Кушнір, П. Муц, Л. Сарабун і М. Козак. Далі бесідник перейшов знов до завдань У. Н. Союзу та прочитав, скільки жертв вилася У. Н. С. на ріжні патріотичні цілі в старім краю, а також тут на еміграції. Після цього збори закрито.

Іван Грудзінський, предс.; Йосиф Муц, секретар.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЬЮ ЙОРК, Н. Р.

Розпочаття шкільної науки.

Українська народна школа при укр. прав. громаді на 14 вул. в Нью Йорку розпочинає свій черговий шкільний рік 12 вересня ц. р. Вчитиме в тій школі цього року іспитований учитель Микола Запхуляк.

Згадана школа існує вже 12 літ і за той час випустила з своїх шкільних салів чимало української дітвори, з якої велика частина нині вже дорослі хлопці й дівчата. В цій рідній школі вони дістали доповнення свого виховання, дістали відомості про старий край, його культуру, історію, географію, а понад усе навчилися читати й писати по українськи та в той спосіб заховали тривалий зв'язок з Рідним Краєм до кінця свого життя.

Діставши це доповняюче українське виховання, згадані українські хлопці й дівчата до нині залишилися при українській суспільності і її організаціях. Багато з них беруть нині активну участь в українським громадським житті, на користь суспільності, собі та на віху своїм родичам. Ті родичі, які не полінувалися і не пожадували труду та невеликих витрат, нині раді, що пістали до рідної школи своїх дітей на доповнення науки. А родичі, які не навчили дітей шанувати все, що своє, рідне, страшили самі духовий зв'язок з своїми дітьми, відчувались від них і хто зна, чи на ста-

рість вони не почуватимуться самотніми.

Тому родичі повинні подбати в час і записати своїх дітей до рідної школи. Там діти не тільки навчаться не тільки добрих річей про Рідний Край, але також буде мати нагоду ви-ступати на сцені, брати участь у концертах. Через те вона навчиться поведінки з чужими людьми, набере відваги і сміливості. Минулого року згадана школа мала 53 дітей. Можна сподіватися, що цього року буде мати ще більше. Вписуватися можна під числом 334 Іст 14 вул.

Микола Близнак.

ТОНТОН, МАСС.

Вшанування пам'яті полк. Е. Коновальця.

Українська громада в Тонтоні, хоч невелика числом, зате, як показується, велика духом. Вона готова на кожний клич Рідного Краю. Були часи, що та громада своєю жертвенністю перевищала великі числом громади. Шо року місцеві громадяни, зорганізовані у відділ ОДВУ ч. 40, відбували свої фестивалі, пікніки й інші народні імпрези, з котрих доходили йшли на ріжні народні цілі. І хоч їм кидали колоди під ноги всякі москвофільні й інші зопроданці, то проте вони йшли невпинно до своїх цілей.

Згаданий відділ ОДВУ 31. липня влаштував поминальний пікнік в честь свого незабутнього вождя, полк. Е. Коновальця. З усіх сторін позідились українські націоналісти, щоб спільно серед розкішної природи вшанувати імя того, що віддав своє життя за Україну. Між розлогими яблунями була споряджена могила стрільця, прикрашена цвітами, з хрестом у голові. Серед цвітів був портрет покійного.

За якийсь час прибув на площу пікніку о. Мостенський з Провіденс, котрий на прохання відділу мав відправити панахиду. Панахида і молебень відбулися серед глибокого релігійного настрою, а також у націоналістичним настрою. Всі приявні заслали в тій хвили-

ні свої думки в Україну, думали про її долю та присягали в серці працювати над її визволенням аж до повної перемоги. По панахиді о. Мостенський виголосив патріотичну проповідь, у якій сказав, щоб ми не ридали безплідно, тільки щоб працювали. Бо тільки праця враз з посвятою мовчання принести нам користь і ласку, набере відваги і сміливості. Минулого року згадана школа мала 53 дітей. Можна сподіватися, що цього року буде мати ще більше. Вписуватися можна під числом 334 Іст 14 вул.

Потім наступила збірка на визвольну боротьбу. Спис жертводавців буде оголошений пізніше. По відспіванні „Вічна пам'ять” і „Ще не вмерла Україна” закінчено жалібну частину. Після того розпочався властивий пікнік.

Треба додати, що ось такі жалібні виступи зеднують духово наших людей і освідомляють їх у націоналістичній ідеї. Вони починають набирати віри до своєї рідної ідеї і вслід за тим опускають усікі чужі, шкідливі. Правда, ще не чимало наших яничарів, які або з темноти, або з перекупства служать чужим богам. Та робота українських націоналістів вичищує їх і демаскує, або перетягає до рідного табору.

Н. Давискиба.

ВОЖДОВІ

Ні: Ти не зійдеш в домовину, Доки землі, доки небес! Тебе не біли, Ти не згинув, Ти далі з нами, Ти живеш!

Твоє імя — це сурми голос, Могутній, вічний волі зов; Це наша міль, це забороло, Це наше серце, наша кров!

Твій дух над нашими рідинами... Приказ Твій далі гомонить: „Вперед! Кришеними щитами. Москвських ребра скородить!”

Ми поскоридимо, розорем, Собаче серце розірвем... І для вас, юди, буде горе, Страшнее горе! Проженем

Із України яничарів, Гадине кодо байстрюків! Залізом випалим, пожегом, Щоб й слід загинув „валюхів”!

І у відроджений Вкраїні, Знов непорочний, знов новий, Твоє імя, Твій дух від нині Благословен буде воєні!

М. К—а, при кінці травня 1938 р.

У КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ В АМЕРИЦІ

повинна бути

ПРОПАМ'ЯТНА КНИГА

ВИДАНА З НАГОДИ СФОРМАТНОГО ЮВІЛЕЮ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

ЦІНА 2 ДОЛЯРИ.

Замовляйте в „Свободі”:

„SVOBODA,”

83 GRAND ST., (P. O. BOX 346), JERSEY CITY, N. J.

І МІД МАЄ ІД, ЯК ЙОГО ВСЕ ЇСТИ.

ЧОМУЖ ВАРТИ ЗАВШЕ ТІ САМІ СТРАВИ?

Коли можна просто кожного дня в місяці зготувити іншу, а притому смачну страву?

Кожна господиня може дістати суцільні з куховарських книжок, з котрих дві найпопулярніші:

1) ДОМАШНЯ КУХНЯ або: ЯК ВАРТИ І ПЕКТИ. (Старокрайова, зладила Леонтиня Лучаківська. До кожного примірника додається старокрайові ваги й міри, передані американськими).

2) УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКА КУХАРКА. Котранебудь з них коштує 75 центів. ОБІ РАЗОМ \$1.25.

Замовляйте в:

„SVOBODA”

P. O. Box 346

Jersey City, N. J.

КОМУЖ НЕ ЦІКАВО БУЛО БИ ПІЗНАТИ ТАКОГО ЧОЛОВІКА?

Походив з української колись шляхти, що закинула свою віру й національність і зпольшилася; ждав кар'єри в польському війську, вчився в польському університеті й вступив на службу до королівських гузарів; відзначився в боях і став полковником реестрових козаків, що служили Польщі; зрозумів, що він українець, випустив на волю Хмельницького й самий пристав до козацького повстання проти Польщі; став у Хмельницького командантом кількадесятитисячної армії й згинув від наслідків своєї участі в боях за волю українського народу.

Про такого мемувального чоловіка лише звітний український історичний письменник

АНДРІЙ ЧАЙКОВСЬКИЙ

у своїй гарній повісті під наг.: ПОЛКОВНИК КРИЧЕВСЬКИЙ

Письменник малює мимоходом життя шляхти, козацтва й селянства у славному епоху українського козацького повстання в середині 17. віку.

Ціна 80 центів. Замовляйте в

„SVOBODA”

P. O. Box 346

Jersey City, N. J.

ПЕРЕБОРОВ ЗАПАЛЕННЯ ЛЕГЕНІВ, АЛЕ ЧИ ПЕРЕБОРЕ ЧОЛОВІКА?

Тоні Галенто, відомий боксер, що визвав на бій за чемпіонат Джова Луїса, захорів неадвно на запалення легенів. Він уже вийшов з недуги, але кулачну бійку треба було відложити на 22. лютого.

ЯК МІ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАСВІ

СЕНТРАЛІЯ, ПА.

На українських інвалідів.

Отсим пересилаю дваразову збірку на українських інвалідів У. Г. А. і У. С. С. Першу зібрано на Зелені Святи, 12 червня ц. р., підчас традиційної панахиди на січовій могилі за упокій погібших героїв за волю народу, в сумі \$8.50. Другу, \$4.25, зібрано також у часі панахиди на могилі на місцевім цвинтарі 14 серпня ц. р. в пам'ять бл. п. полк. Е. Коновальця та ген. М. Тарнавського. Як на першій панахиді так і на другій виголосив священник коротке принагідне слово. По другій панахиді посвячено також новий хрест на січовій могилі.

о. Вл. І. Т.

СПРІНГ ВАЛЕЙ, Н. И.

На визвольну боротьбу.

Дня 24 липня ц. р. о. Володимир Стех відправив у церкві св. Петра і Павла Службу Божу і панахиду за бл. п. Е. Коновальця. Притім о. Стех розказав коротко про життя полковника. Переведено також збірку, яка принесла \$10. Ті гроші переслано через Об'єднання на визвольну боротьбу.

І. Брега.

ЛАКАВАНА, Н. И.

Жалібні спомини.

Цілий український наряд покритий жалобою з приводу замордування скритими большевицькими агентами полк. Е. Коновальця, улюбленого вождя українських націоналістів. До цієї жалоби прилучи-

лась і наша громада в Лакавані. В неділю, 3 липня ц. р., о. І. Жук відправив за його душу панахиду, в часі якої сказав також про працю замордованого полковника. Невдому потекла сльоза. Притім зібрано \$6.25. Гроші вислано через Об'єднання на призначену ціль.

Онуфрій Стецький.

ПОМЕР ВІД УКУШЕННЯ МУХИ.

Горес Мейфілд, 31-літній син бувшого сенатора, помер у Тайлері, Техас, у ночі 15 мінутого після того, як його вкусила якась муха. Люди губляться в здогадах, що це була за муха.

ЯСІННЯ НА ДОБРІЙ ДОРОЗІ.

Велике гуцульське місто на Закарпатті, Ясіня, швидким темпом розвивається і йде вперед під кожним оглядом. Сьогодні вже всі ясіняці національно свідомі. До цього часу недомагала тільки громадська господарка. Але з хвилиною, коли нотарем у Ясіні став рухливий та працюючий громадянин Юрій Сабов, справи і в цій ділянці дуже поправилися. Новий нотар добував громадський уряд, салю засідань, архів, побудував муровану різню, заснував громадську бібліотеку, до якої закупив уже книжок за 4,705 К.

Населення Ясіні дуже полюбило нотару Юрія Сабову і вірять, що він заведе ще лад і в громадському уряді. В Ясіні живе понад 10,000 душ, у тому 70 відс. українців, але в громадському уряді є тільки 1 українець, 4 жиди, 1 маляр і 1 словак. Це ненормальне й українці Ясіні домагаються, щоб той стан змінили на користь українців.

ГРОМАДЯНСЬКИЙ ОБОВ'ЯЗОК

Іван Прокопич Мізурин ходив улицями, бо хотів купити зимовий плащ, бо старий йому недавно вкрав. Нараз пристає наче вкрадений. У великій крамничній виставі, зовсім зпереду висів розложеной його плащ, який йому тиждень тому вкрав на якихсь зборах.

Чи не помилюся? Бо бувають і такі. Увійшов у крамницю й оглянув плащ із удаваною рівнодушністю. Зсередини кодо спідньої кишені сяди золотом витиснутий букви „І. М.“ Хіба який дурень міг би сумніватися! Обом руками схопив він плащ, наче боявся, щоб якимсь чудом знову не щез, і думливо та спокійно спитався зчудованого продавця:

— Чи не могли ви, пане, бути такі добрі, сказати мені, який це плащ?

— Дуже добра матерія, може бути певні! Прибожій допоміж вже якийсь погодимось! Дістанете щось ескалярне, щось що було власністю якогось великого пана!

Іван Прокопич утратив свою рівнодушність і скрикнув до продавця:

— Що-о? Прибожій допоміж?! Таж то мій плащ! Я зараз заберу його!

І гнівно замахнувшись рукою схопив плащ та притягнув його до себе. Продавець промимрив:

— Громадянинне... коли то ваш плащ, не маємо нічого проти того... ніхто інший не дістане його. Щодо ціни вже порозуміємось... принципом нашим є гідно обелужити гостей... 125 рублів... дуже дешево. Матерія першорядна, попробуйте його, попробуйте, ... наче на вас зроблений!

Мізурин почервонів із гніву:

— Та він для мене такий зроблений! Таж це мій плащ, мій плащ! Чи ви розумієте мене? Тому тиждень украла мені його, а ви, ви, є співучасник у крадіжці! Дам я вам 125 рублів!

Ждав енергійного спротиву й готовився до завзятої боротьби. Та як здивувався він, коли продавець, після короткої наради з власником крамничі, сказав ввічливо:

— Будь ласка, громадянинне, ми вам зовсім віримо. У торгівлі ріжне трапляється... тут є одно непорозуміння... Чи маю запакувати його, чи зараз надягнете?

— Однак я не плачу!! Чи розумієте?! Це мій плащ!

— А леж самособою, про плату нема й мови... Нам, навпаки, приємно... будьте такі добрі...

З клунком під пахою ішов Іван Мізурин дуже вдоволений своєю дорогою:

— Як поспішилися! Будьте такі добрі... Певно мають тільки крадені річі. Дуже налякалися. Чи не треба би повідомити про це? Піду повідомлю. Щоправда, трохи ніяково — та це велить мені мій громадянський обов'язок! Коли такої голоти не покарати, чоловік не може бути певний нічого. Треба давати добрий приклад!

Записав собі адресу та пішов просто на поліцію. Тут мусів довго ждати. Як списали протокол, заспанний комісар сказав, що плащ мусить остатися на поліції.

— Інакше годі! Нам потрібний „корпус делікті“!

— Пане комісарю! А не мігло бути без того? Тепер же холодно! Чи розумієте?

— Не журіться! Справу трактуватимемо, як таку, що не терпить проволочки. Дістанете ваш плащ такий самий.

Як Іван Мізурин вийшов із поліції, легкий неспокій перемінявся у приємне почуття, що сповнив громадянський обов'язок.

— Хто зна, що я сам на себе наложив! Краще щоб я був надягнув його!

Та помало всеж таки перемогла свідомість обов'язку.

— Три-чотири дні зрештою не грають великої ролі.

Та минули два зимові місяці. Іван Мізурин пчихав, кашляв, ніччю давав собі теплі оклади, захи-

вав аспіріну та все ще ходив у своїй літній загорті. Смішно було купувати зимовий плащ, коли вже маю його — відповідав на всі напівнісення своєї жінки.

А все йшло своєю ходою. На поліції Іван свого часу — для більшої поваги — дав свою службову адресу. Майже що дня лежали на його бюрку службові акти кримінальної поліції або суду, в яких проносили його, щоб „подав адресу Івана Прокопича Мізурина“, або щоб того йтого дня прийшов як свідок у справі співучасті у крадіжці. Іван Мізурин побачив небаром, що ті акти не відповідали його повазі, та щоб рятувати свою честь, час від часу розповідав товаришам пригоду свого нещасного плаща. Товариші, щоправда, епохотливо кивали головою, однак з їх очей пізнавав він, що вони йому не довіряють. Вкінці на весну покликали його на головну розправу. Як вичекав чотири години, суд видав таке рішення:

„З причини недостачі доказів справу уморюється“.

Місяць пізніше, як травневе сонце освітило вулиці, Іван Мізурин понуро оглядав свій зимовий плащ. Із кофвира лишилися лише кусники, а кожух зліз моті.

ЗАЙВО

Зовсім зайво вдаватися до знижуючого ціну погребника, котрий з власної волі продумує над низькою ціною.

Наші услуги можна дістати таксамо дешево (на ділі дешевше), як в інших, а кожний матиме те розуміння і вдоволення, що дістав услуги найліпшу, яку лише можна дістати.

STEPHEN J. JEWUSIAK & SON FUNERAL DIRECTORS

77 Morris St., Jersey City 34 E. 25 St., Bayonne
Phone: Bergen 4-5989 Phone: Bayonne 3-0546

НАДЗВИЧАЙНІ ПОДОРОЖІ ВІДБУДЕ

І НЕБУВАЛІ ПРИГОДИ ПЕРЕЖИВЕ

ТОЙ, ЩО ПРОЧИТАЄ

ПОВІСТІ

ВІДОМОГО ФРАНЦУЗЬКОГО ПИСЬМЕННИКА ПРИГОД

ЮЛІЯ ВЕРНА,

котрого твори, повні пригод, перекладені на всі цивілізовані мови, стали популярною лектурою людей усіх країв і язиків.

ДЛЯ СПРОБИ СМАКУ В КНИГАХ ПРИГОД прочитайте:

- 1) Плесом Амазонки, в котрій автор оповідає предивні пригоди людей, що опинилися в тропікальних пралісах на найбільшій ріці світу, Амазонці. Ціна (2 частини) \$2.00
- 2) Чорна Індія, в котрій автор оповідає про відкриття багатих мінеральних скарбів під поверхнею Індії. Ціна 1.00
- 3) Замок у Карпатах переносить нас в Карпати й оповідає про дивні події в старовинному замку на сідлі горі Вулькану. Ціна (в оправі) .60

Замовляйте у „Свободі“!

SVOBODA

83 GRAND ST., (P. O. BOX 346), JERSEY CITY, N. J.

ЧИТАЙТЕ УКРАїнські КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВПІШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

АЖ 600 РЕМІСНИКІВ ІЗ ЗАХІДНОЇ ПОЛЬЩИ ПОСЕЛИЛИСЯ НА СХОДІ.

„Газета Польска“ пише: „Останні підсумки вказують, що Великопольщу покинули, переселяючись на східні землі, понад 600 ремісників, що разом з родинами творить коло 2,000 осіб. Інтензивна акція „Звонку Польського“ і збільшена діяльність Кас Безпроцентного Кредиту дає право припускати, що цього року число переселенців значно збільшиться“.

СОВЕТСЬКА ВЛАДА ЗАМКНУЛА ЄДИНИЙ ПОЛЬСЬКИЙ КОСТЕЛ.

У Москві замкнули єдиний польський католицький костел св. Петра і Павла. Другий польський католицький костел у Москві, на Грузинах, замкнули тому два місяці.

ЗЕМЛЯ НА ПРОДАЖ

ПРОДАМ ПОЛЕ в селі Розкош, бувший повіт Старий Самбір, а тепер Доброміль. Грунт знаний Козодрубіна. Ціна приступна. Хто з Розкошан або інших околиць хотів би купити той грунт, прошу голоситись до мене:

АННА КОЛОДРУБ, 154 N. Hartford Ave., Youngstown, O.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАїнський ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.
Урадові години: рано від 10 до 12. Вечір від 6 до 8, а в невіді рано від 10 до 12.

МИРОН ЛИТВИН

УКРАїнський ПОГРЕБНИК
Без ріжниць, як далеко поза Ньюарком. Вразі потреби телефонуйте до нас. Обслуга щиро і чесна. — Office: 383 MORRIS AVENUE, cor. Springfield Ave. NEWARK, N. J. Phone: Essex 3-5347

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАїнський ПОГРЕБНИК
ЗАНІМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 E. 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel.: Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 PROSPECT AVENUE (cor. E. 185 St.), BRONX, N. Y. Tel. Ludlow 4-2868.

ІВАН БУНЬКО

Новий Український Удєртейкер заряджує погребам по ціні так низькій, як \$150. Обслуга найкраща.
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified Funerals as low as \$150.
Telephone: Orchard 4-8088.

В КОЖНІЙ УКРАїнській ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“.

ТАРЗАН ПІД ВОГНЕМ.

(81)

Знов кільканадцять спис пустилося в напрямку Тарзана, але ні одна не поцілила його. Ще ніколи дикуни так эле не ціляли, як тепер. Вони самі собі дивувалися, а притім з пошаною думали про Тарзана. Йому вони приписували якусь надзвичайну силу, яка охороняла його від ударів. Врятувавшись з рук дикунів, Тарзан гнався в напрямі чергового змагу.

В тій хвилі, коли Голм змушував Івонну вбити Дика, а Івонна всіми способами відмовлялась, один з дикунів видав зо себе страшний крик. Коли очі дикунів звернулися до нього, то він показав рукою на недалекий горбок. А на горбку показався величезний лев, який у лоспиху спускався в долину до них. І видно було, що він не має миролюбних настроїв.

Деякі з дикунів зо страху порозскакувалися. А інші стояли на місцях і почали звивати свого божка, щоб охоронив їх від пазурів льва. Івонна, побачивши льва, зраділа. Вона воліла в цю хвилину бачити найстрашнішого звіра, щоб розірвав її в шматки, ніж тих дикунів, що силували її попаяти жажливий злочин. Вона жадібними очима дивилася, що робитиме лев.

Побачивши це, Голм замештався. Він знав одне: це пімста вогненого божка за те, що вони так довго відволікали з кровною жертвою. Щоб рятувати ситуацію, думав він, треба якнайскорше спустити з когось кров. Поглянувши на Івонну і зв'язаного Дика, він схопив Івонну за руку, в якій був ніж, і пробував цього ножа силою затопити в Дика.